

Kong Arthur

film

og andre helte

Det er karakteristisk for filmenes helte, at de er af hankøn.

Det er ligeledes karakteristisk, at de tillægges endda overordentlig gode evner til at løse de problemstillinger, de placeres i. Det er nemlig herfra, vi observerer dem. Det er i kriserne, vi stiller skarpt på dem.

De kommer - set fra vores danske biografverden - oftest fra USA.

Helte, på film, på skrift, i tegninger og ind imellem også i virkeligheden, er forbilleder, idealer og idoler. De har følelser og fejl ind imellem - men på bundlinien er de 100%.

Der er så mange af dem, at man kan fylde reol-meter blot med registrering af dem. Vi ved, at både Davy Crockett, Columbus, Luke Skywalker, Egon Olsen og Lille Per ikke er sluppet gennem nåleøjet denne gang. Undskyld.

Heltene i dette lille udvalg er blot eksempler.

Ligesom filmene også er eksempler. Ikke nødvendigvis de bedste eller de mest berømte om de udvalgte helte, men de film, der tilfældigvis er tilgængelige på folkebibliotekerne i skrivende stund.

Claus Hesselberg

Kong Arthur

Legendarisk konge, som fra sit slot Camelot i det 6. århundredes England skulle have forsøgt - og delvis lykkedes med at skabe verdenshistoriens første - om end ikke dokumenteret - demokrati.

Landet dengang var plaget af krige og lokale opgør.

Kong Arthur, som det er blevet fortalt i mange skildringer, samlede de bedste riddere omkring sit runde bord og skabte fred i riget.

Desværre havde han ikke taget kærligheden i ed. En af de mest trofaste og dygtigste riddere ved bordet, Sir Lancelot, forelskede sig i Kong Arthurs kone, Guenevere (også stavet: Guinevere), og den efterfølgende konflikt tvang Arthur til at bekriige Lancelot.

John F. Kennedy og hans administration hentede inspiration fra myten om Kong Arthur.

Da kongen var knægt

(The Sword in the Stone)

1963

Disney's tegnefilm-version af den smukke myte om Kong Arthur koncentrerer sig om den første del af historien. Om sværdet i stenen og om den unge Arthur (hos onkel Walt kaldet unge Wart). I centrum står troldmanden Merlin, som bestemt også var en vigtig rådgiver for Arthur. Ikke en af Disney-firmaets bedste animationsfilm, men som selskabets allerfleste film bestemt seværdig. Instrueret af Ivan Reitermann.

Kong Arthur

(King Arthur)

2004

Den seneste af mange filmatiseringer, der tager udgangspunkt i myten om den engelske konge. Han samler alle de bedste kræfter (d.v.s. riddere) omkring sig for at skabe ro og orden og bruger et moderne begreb: Demokratiske tilstande i et land, der er splittet. Symbolsk omkring et rundt bord, hvor ingen sidder for bordenden, ingen er øverst. Danske Mads Mikkelsen spiller ridder Tristan i en ikke helt vellykket film. Instrueret af Antoine Fuqua.

Robin Hood

En ung engelsk adelsmand fra området omkring Sherwood-skovene, som iflg. viser og folkesange fra den 14. og 15. århundrede sammen med sine nok så lystige bueskytter bekrigede de rige besættere og gav pengene til de fattige, udbyttede bønder. Sir Robin af Locksley var indbegrebet af en modstandskæmper, som igen og igen ydmygede sin ærkefjende, sheriffen fra Nottingham. Han holdt fast i det gode selskab ved at forelske sig i den smukke Lady Marian (el. Marion).

Robin Hood

(The Adventures of Robin Hood)

1939

En af filmhistoriens mest berømte film. Den første optaget i Technicolor og af mange betegnet som Errol Flynns bedste og en verdenssucces.

En perlerække af datidens bedste skuespillere, med Flynn og Olivia de Havilland (som Marian) i spidsen, suppleredes af Claude Rains som Prins John, Basil Rathbone som Sir Guy of Gisbourne og Eugene Pallette som Broder Tuck. Aldrig er myten om den lystige Robin blevet flottere serveret end her af instruktøren Michael Curtiz.

Zorro

Maskeret helt, som i Robin Hood-stil beskyttede de fattige og plyndrede de rige i Californien nær den mexikanske grænse i det 19. århundrede. Zorro er opfundet af en politireporter Johnston McCulley, som skrev den første Zorro-historie i pulp-magasinet "All-Star Weekly" i 1919. Uden sin maske var han den snobbede overklasse-nørd Don Diego de la Vega. Zorro var rollemodel for en række af senere tiders tegneseriehelte som Batman, Superman, Spiderman m.fl.

Zorros Mærke

(The Mark of Zorro)

1940

Der er lavet masser af Zorro-film, -bøger og -tegneserier. En af de mest berømte film er denne elegante beretning om den kårde-sikre helt, spillet af Tyrone Power. Hans smukke unge elskede er uimodståeligt spillet af Linda Darnell og hans modstander karakteriseres af ingen ringere end Basil Rathbone. Don Diego har i sin veloplagte dobbeltrolle fået frit spil af instruktøren Rouben Mamoulian. Her bydes på rent krukkeri i overklassemiljøet og besnærende kampkunst bag halvmasken.

Scherlock Holmes

Beretningerne om den fabelagtige detektiv fra Baker Street er fortalt af forfatteren Arthur Conan Doyle - angiveligt efter at Doyle havde talt med privat-detektivens bedste ven og assistent Dr. Watson.

Hans formidable evne til at opklare meget mystiske mord og forbrydelser placerer ham øverst på listen over kriminal-helte.

Robin Hood - den fredløse

(Robin Hood: Prince of Thieves)

1991

Det er igen historien Sherwood-skovenes helt fra de engelske folkesange fra det 14. og 15. århundrede, som lægger ryg til instruktør Kevin Reynolds' version af eventyret. Kevin Costner er Robin af Locksley, oprindelig en adelsmand, men kampen for de fattige mod de udbytende rige, med den onde sherif af Nottingham i spidsen, tvang ham til at blive fredløs guerilla-anfører. Morgan Freeman er nytilkommen neger i historien, men Marian er fortsat med, her spillet af Elizabeth Mastrantino.

Zorro - den maskerede hævner

(The Mask of Zorro)

1998

Den mexikanske superhelt er atter i aktion. Don Diego de la Vega er dog her blevet ældre. Han spilles af Anthony Hopkins, som heldigvis har fået en tronarving i skikkelse af Antonio Banderas stillet til rådhed. Don Diego skal 'bare' træne ham, i filmen kaldet Alejandro Murrieta, i rollen som Zorro, så de allestedsnærværende skurke kan få z-ridset maveskindet. Der er naturligvis også en kæreste i gevinst til den unge Zorro-kloning. Catherine Zeta-Jones er den skønne Elena. Martin Campbell har iscenesat løjerne med tempo og humor.

Baskervilles hund

(The Hound of Baskerville)

1959

Sir Charles Baskerville dør under mystiske omstændigheder og Holmes og Watson tilkaldes. Der er masser af løgn, bedrag og skumle gerninger i denne berømte og flere gange filmatiseret Sherlock Holmes-historie. Den har også en anelse af gys over sig, men er kun én af de mange fremragende filmatiseringer med Holmes. I øvrigt blev der på Nordisk Films studier i Valby i stumfilmstiden lavet en række danske film om Holmes til international distribution. Peter Cushing er Sherlock Holmes i denne langt senere og veldrejede engelske filmatisering instrueret af Terence Fisher.

Wyatt Earp

(1848-1929) sherif og helt fra det virkelige 'Vilde Vesten'. I slutningen af 1800-tallet skrev han sig markant ind i de daværende aviser og senere den amerikanske historie ikke mindst på grund af sin medvirken i et blodigt opgør med de forbryderiske Clanton-brødre i den lille by Tombstone, Arizona. Det var skribenten Ned Buntline, som på skrift dokumenterede Earp og efter alt at dømme smurte godt med helteudskejelser på sine kulørte beretninger, som ivrigt blev slugt af nysgerrige læsere på østkysten. Historien om Earp, Doc Holliday og opgøret med Clanton-banden fra hestestalden O.K.Corrall er filmatiseret masser af gange - helt frem i 1990'erne.

Wyatt Earp er western-helt nummer 1.

Wyatt Earp

1994

Det er Kevin Costner, der lægger krop til en af de nyere film om manden, som blev en levende legende, måske uden egentlig at have foretaget sig noget specielt imponerende. Instruktøren Lawrence Kasdan har med denne film stræbt efter at tegne et nuanceret portræt af Earp. Filmen stiller, i modsætning til f.eks. John Fords klassiker fra 1946 "My Darling Clementine" med Henry Fonda som den legendariske lawman, spørgsmål om Wyatt Earp virkelig var en helt - eller måske bare en mand, der passede ind i en amerikansk historie om helte og skurke på det rette tidspunkt. Filmen her kan betegnes som en sen-western - en film der reviderer den tidlige fiktion.

Superman

Fiktiv tegneserie-helt som helt naturligt har inspireret filmfolk, siden han blev 'opfundet' i 1938. Han blev oprindeligt tegnet af Joe Shuster og Jerry Siegel (som skurk!) og er siden massivt produceret af DC Comics. Sammen med Marvel (og Disney) udgiver de mest dominerende tegneseriehæfter i den vestlige verden.

'Batman', 'Spiderman', 'De Fantastiske Fire' og mange andre oprindeligt tegnede helte har fundet vej til de hvide lærreder og TV-skærmene.

Superman

(Superman: The Movie)

1978

Planeten Krypton er ved at gå under. Men fra rummet lykkes det Jor-El at sende sin eneste søn til jorden. Dér vokser han op og skal leve som Clark Kent. Men den voksne Clark er ikke alene en kejtet journalist på bladet Daily Planet, han har, takket være sine overjordiske gener, flyvende superkræfter og bruger dem på at rydde op i forbryderverdenen. Så samtidig med, at han som Superman jager superskurken Lex Luthor, prøver han som Clark Kent at score kollegaen Lois Lane. Christopher Reeve havde titelrollen, Gene Hackman var skurken. Richard Donner instruerede denne første af hidtil fire nyere Superman-film.

Nummer to og tre, instrueret af Richard Lester, er også tilgængelige på bibliotekerne.

James Bond

Agent 007 Bond, James Bond, blev født af forfatteren Ian Fleming. Som sin litterært beslægtede kollega, Helgenen (The Saint), forfatterfødt af Leslie Charteris, er der ikke tale om mindeværdig litteratur, men derimod om filmiske højdepunkter. Sean Connery var den første (og i manges øjne også den største) agent 007. Arbejdet med at redde verden startede i 1962 med "Dr. No". Det var Roger Moore (med erfaringer fra TV og serien om "The Saint"), som førte sig frem i 1970'erne og 1980'erne. Bond-filmene beviser, at der kan laves meget store internationale filmsucceser på baggrund af nærmest ukendte kriminalromaner. Forbindelsen bog og film dør med Ian Fleming, men forbindelsen Bond og film lever videre i bedste velgående!

Goldfinger

1964

Den magtfulde bagmand, Goldfinger - spillet af tyskeren Gert Fröbe - har planer om at raide Fort Knox og smadre verdensøkonomien. Men han har naturligvis gjort regning uden vært. Bond, James Bond, i Sean Connery's effektive skikkelse starter sin Aston Martin (med indbygget maskingevær, røgslør og katapultsæde). Så kan det godt være, Goldfinger har en tjener med en dødsens-farlig bowlerhat, som han kaster med stor præcision, og han har den smukke Pussy Galore, der kaster sig i armene på agent 007. Det virker hverken denne gang, eller de andre mange gange: Bond redder sig selv og verden!

Lev og lad dø

(Live and let die)

1973

Roger Moore har overtaget det hårde job som den engelske agent 007 med de mange livsfarlige opgaver og de mange smukke kvinder. Under efterforskningen af tre mord på agent-kolleger kommer James Bond meget tæt på, næsten alt for tæt på, den magtfulde Kananga - spillet af Yaphet Kotto. De globale ødelæggelses-planer har denne gang heroin som fællesnævner og Solitaire (Jane Seymour) som en smuk kortlæser, der kan dreje næsten enhver mand om sin lillefinger. Den sydamerikanske politimand Pepper (Clifton James) kommer derimod rigtig skidt ud af sin utidige indblanding i løsningen af verdensproblemerne.

Philip Marlowe

Privatdetektiv skabt af kriminalforfatteren Raymond Chandler.

Romanpersonen Philip Marlowe er 'født' i, eller omkring, 1900. Han var i hvert fald 33 år gammel i 1933, men der er sjusk i årstallene i Marlowe-litteraturen. Han er ugift, bor i Los Angeles og stor nok til at klare sig selv. Han holder af spiritus, kvinder, skak og af at være alene. Han arbejdede til at begynde med for den offentlige anklager, men blev fyret og derefter selvstændig. Den klassiske profil af en privatdetektiv er jo også en forhenværende politimand. Historierne om Marlowe kunne man til at begynde med læse i kriminal-bladet "Black Mask", og siden har man kunnet læse og se Marlowe i mange noveller, romaner, film og TV-serier.

Octopussy

1983

En hemmelig agent tumler døende ind på en engelsk ambassade med et Farbergé-æg i hånden - og agent 007, James Bond, bliver sat på den mystiske sag. Han finder hurtigt ud af, at en indisk prins, Kamal Khan, også har en vis interesse i kostbar æg-lægning. Det stopper naturligvis ikke her: En gal russisk general lægger nemlig planer for at lægge atombomber på en amerikansk fly-base. Midt i opspillet til en mulig Tredje Verdenskrig kommer den smukke Octopussy - i skikkelse af Maud Adams - ind på scenen. Roger Moore er i elegant og stilsikker topform.

Die another day

2002

Irske Pierce Brosnan havde overtaget ansvaret for James Bond. Forfatteren til de oprindelige Bond-historier, Ian Fleming, døde i 1964. Den sidste film, der var bygget over en af hans romaner, var "Manden med den gyldne pistol" (1974). Det er derfor alene Flemings figurer, der lever videre i de efterfølgende film. Det gør de på trods af, at "Die another day" starter med, at 007 er taget til fange i Nord-Korea og slutter med at køre dødsensfarlig race på Island. En af de mest special- effekt-fyldte Bond-film.

Marlowe går til sagen / Sternwood-mysteriet

(The Big Sleep)

1946

Den amerikanske instruktør Howard Hawks har skabt en mesterværk baseret på et (andet) mesterværk. Både filmen, med Humphrey Bogart i hovedrollen som Philip Marlowe, og kriminalromanen ("Den lange søvn"/"Det byder man ikke Carmen") er centrale værker i deres genrer. Både filmen og romanen er meget kompliceret - det er endnu ikke lykkedes at formulere et traditionelt handlingsreferat eller en synopsis. På bundlinien handler det om personer, om rollespil i en turbulent, mørk verden. Laureen Bacall (som senere blev fru Bogart) er i smukt samspil og modspil med Bogart. En klassiker!

Sam Spade

Forfatteren Dashiell Hammett nævnes ofte sammen med Raymond Chandler. De to forfattere skrev og levede da også i samme periode; Hammett (1894-1961) og Chandler (1888 - 1959) og begge leverede noveller til kriminalmagasinet "Black Mask" og er markante skribenter i kriminal-litteraturen.

Privatdetektiven Sam Spade dukkede op i "Black Mask" i 1929. Dengang arbejdede han sammen med Archer - en kollega han ikke brød sig specielt om, og han havde da også en affære kørende med hans kone. Men da Archer bliver myrdet, synes Spade alligevel, at han skal kigge lidt på sagen. Sagen udvikler sig til det klassiske kriminal-drama om "Ridderfalken".

Ridderfalken

(The Maltese Falcon)

1941

Den tredje filmatisering af Dashiell Hammett's roman blev instrueret af debuterende John Huston. Den havde Humphrey Bogart i hovedrollen og blev, blandt andet derfor, en krimi-klassiker af de helt store. Samtidig sendte den Bogarts lange karriere i overhalings-sporet. Han er detektiven Sam Spade, som får besøg af en mystisk, smuk kvinde og senere af en svedig udlænding med en pakke under armen. Han kommer også i klørerne på en tyk mand med masser af penge. Men Sam Spade er kold som is, selv ikke de kønneste kvinder kan sende ham på skovtur. I dag kan han beskrives som en mand, måske nok en anti-helt, der 'kører med klatten'. Spillet, dialogen og billederne kan ses igen og igen.

Film på internettet:

www.filmnet.dk

www.16-9.dk

www.scope.dk

www.imdb.com

Danske filmtidsskrifter:

"Film" - udgives af Det Danske Filminstitut

"Kosmorama. Tidsskrift for filmkunst og film-

kultur". - udgives af Det Danske Filminstitut.

B I B

L I O

T E K

 E T

DK 5 01.6777

Kong Arthur og andre film-helte

Udarbejder

Claus Hesselberg

Omslag og design

Ellen Philipsen

Udgiver og ©

DBC medier as, 2005

Tryk

A-Print ApS, Helsingør

Varenummer

47110510